

1 УДК 657.1:005.21:004

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2026-1-12>

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Л. І. КРАЧОК

кандидат економічних наук, викладач-стажист,
Уманський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-2878-1357>

Анотація. Мета статті полягає в аналізі трансформації стратегічного управлінського обліку в умовах цифровізації економіки та визначення його ключових функцій у сучасному бізнес-середовищі. **Методи дослідження.** Використано загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз і синтез, системний підхід, порівняльний аналіз та узагальнення. **Результати.** Встановлено, що стратегічний управлінський облік еволюціонує від технічної функції фіксації операцій до інструменту стратегічного управління, який забезпечує конкурентні переваги через прогностичну аналітику, моделювання сценаріїв та інтеграцію фінансових і нефінансових показників. Визначено трансформацію ролі фахівця зі стратегічного управлінського обліку у стратегічного бізнес-партнера керівництва. **Практична значущість результатів дослідження** полягає у використанні для удосконалення систем управлінського обліку підприємств та формування стратегічних рішень у цифровому середовищі.

Ключові слова: стратегічний управлінський облік, цифровізація, прогностична аналітика, конкурентні переваги, управління.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Сучасне бізнес-середовище характеризується безпрецедентними темпами технологічних змін, глобалізацією ринків та зростаючою конкуренцією, що фундаментально трансформує підходи до управління підприємствами. В умовах четвертої промислової революції та масштабної цифровізації економіки традиційні системи управлінського обліку, орієнтовані переважно на внутрішні фінансові показники та короткострокову звітність, виявляються недостатньо ефективними для забезпечення стратегічної конкурентоспроможності організацій.

Інформаційні трансформації останніх десятиліть кардинально змінили природу даних, доступних для управлінського аналізу. Стрімкий розвиток цифрових технологій, штучного інтелекту, хмарних обчислень та Інтернету речей створив принципово нові можливості для збору, обробки та аналізу величезних масивів інформації в режимі реального часу. Ці технологічні зрушення не лише розширили інформаційну базу управлінських рішень, але й висунули нові вимоги до швидкості, точності та стратегічної спрямованості облікової інформації.

У відповідь на ці виклики в останній третині ХХ ст. почала формуватися концепція стратегічного управлінського обліку як інтегрований підхід, що поєднує традиційні облікові практики з стратегічним аналізом зовнішнього середовища, конкурентних позицій та довгострокових перспектив розвитку організації. На відміну від

класичного управлінського обліку, стратегічний управлінський облік фокусується на зовнішньо-орієнтованій інформації про конкурентів, клієнтів, постачальників і ринкові тенденції, інтегруючи фінансові та нефінансові показники [1] для підтримки стратегічного позиціонування підприємства.

Виникнення та еволюція концепції стратегічного управлінського обліку не були випадковим явищем, а стали закономірним результатом взаємодії численних економічних, технологічних, теоретичних та практичних факторів. Розуміння цих передумов є критично важливим для осягнення сутності стратегічного управлінського обліку, оцінки його потенціалу в сучасних умовах і прогнозування подальших напрямів розвитку облікової науки і практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальні основи стратегічного управлінського обліку були закладені у працях К. Сіммондса [2], який визначив його як надання та аналіз даних про бізнес та конкурентів для розробки стратегії. М. Бромвіч [3] доповнив концепцію часовим виміром та аналізом структури витрат конкурентів. СІМА [4] розширила розуміння стратегічного управлінського обліку, включивши зовнішні фактори та нефінансову інформацію.

Методологічний розвиток відбувався завдяки працям Р. Вілсона [5], Р. Діксона і Д. Сміта [6], Б. Лорда [7], З. Хока [8], а також Р. Рослендера та С. Дж. Харта [9], які інтегрували знання обліку та маркетингу.

У 2000-х роках дослідження поглибилися: Т. Агасісті та ін. [10], К. Ленгфілд-Сміт [11], Ю. Ма і М. Тейлз [12], Р. Нурдін [13], К. Тіллманн та А. Годдард [14] Л. Чінквіні та А. Тенуччі [15], та розглянули застосування стратегічного управлінського обліку багатонаціональними компаніями в інтеграції зі стратегією підприємства. Сучасні підходи до розуміння суті стратегічного управлінського обліку представлені у працях Дж. Ойра, А. Опуте, М. Алсолмі [16] та Е. Дучі [17], які запропонували визначення цього поняття з орієнтацією на клієнта, конкурентів та внутрішні ресурси фірми.

Серед вітчизняних досліджень важливе місце займають праці П. Атамаса [18], Р. Бруханського [19], В. Гриня [20], Н. Єршової [21], А. Костякової [22], О. Мошковської [23], В. Семанюк [24], Т. Талах і Н. Голячук [25], які розглядають різні концептуальні підходи до формування стратегічного управлінського обліку та особливості його цифровізації для забезпечення ефективного розвитку бізнесу.

Разом із тим, попри значний доробок науковців, низка аспектів стратегічного управлінського обліку залишається невирішеною. Недостатньо досліджено інтеграцію фінансової та нефінансової інформації у єдину систему стратегічного аналізу, методологію застосування прогнозної аналітики та сценарного моделювання, а також формування компетентностей сучасного фахівця, який поєднає облікові, аналітичні та цифрові навички.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження трансформації стратегічного управлінського обліку в умовах цифровізації економіки, визначення його критичних функцій та напрямів подальшого розвитку. Завдання дослідження включають: аналіз еволюції концепції стратегічного управлінського обліку; визначення функцій стратегічного управлінського обліку в епоху цифровізації; обґрунтування напрямів трансформації ролі фахівця зі стратегічного управлінського обліку; окреслення перспектив подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Переосмислення ролі традиційного управлінського обліку розпочалося приблизно півстоліття тому, коли у 1980-х роках його почали критикувати за надмірну зосередженість на внутрішніх операційних питаннях, які були мало інформативними з точки зору формування стратегії та збереження конкурентних переваг [26]. Визнаючи важливість ширшого впливу бухгалтерського обліку на прийняття управлінських рішень, К. Сіммондс [2] ввів таке поняття, як «стратегічний управлінський облік» (SMA – Strategic management accounting), визначивши його як

«надання та аналіз даних управлінського обліку про бізнес та його конкурентів для використання у ході розробки та моніторингу бізнес-стратегії». Це ознаменувало зміну концептуального розуміння ролі управлінського обліку: від звичайного постачальника внутрішньої фінансової інформації до проактивного учасника процесу прийняття стратегічних рішень. Однак це визначення мало важливу обмеженість – воно залишалося переважно орієнтованим на аналіз конкурентів, недооцінюючи інші зовнішні фактори та нефінансові аспекти діяльності.

Продовжуючи наукові пошуки, М. Бромвіч [3] запропонував комплексне трактування, описавши стратегічний управлінський облік як процес, що включає «надання та аналіз фінансової інформації про товарні ринки організації та витрати конкурентів і структуру їхніх витрат, а також моніторинг стратегій організації та її конкурентів на ринку упродовж низки періодів» [13]. Це визначення характеризувалося двома важливими концептуальними доповненнями. По-перше, воно підкреслило важливість часового виміру – моніторинг стратегій, що відображало динамічну природу стратегічного управління. По-друге, акцентувало увагу на структурі витрат конкурентів, а не лише на їхніх загальних показниках, що свідчило про поглиблення аналітичного підходу.

Паралельно розвивалося інше концептуальне розуміння стратегічного управлінського обліку. Зокрема СІМА [4] охарактеризувала його як форму управлінського обліку, що зосереджується на інформації про зовнішні фактори діяльності підприємства та нефінансовій інформації поряд з внутрішньою інформацією. Цей підхід був принципово важливим, оскільки визнав рівноцінну важливість фінансової та нефінансової інформації, розширивши інформаційну базу стратегічних рішень; підкреслив необхідність балансу між зовнішньою та внутрішньою інформацією, формуючи цілісну картину стратегічного позиціонування організації; включив ринкову, конкурентну та клієнтську інформацію у предметну область управлінського обліку.

Подальший розвиток концепції відбувався через внески Р. Діксона та Д. Сміта [6], які запропонували чотириетапний процес стратегічного управлінського обліку; Р. Вілсона [5], який підкреслив використання фінансової інформації для досягнення сталої конкурентної переваги; Б. Лорда [7], що представив трьохетапний цикл; З. Хока [8], який акцентував на процесах ідентифікації та аналізу облікових даних; Р. Рослендера та С. Дж. Харта [9], що інтегрували знання управлінського обліку та маркетингу.

У 2000-х роках спостерігається подальша еволюція концепції. Агасісті Т. та ін. [10] визначили стратегічний управлінський облік як ідентифіка-

цію набору інформації для підтримки стратегічних рішень. К. Ленгфілд-Сміт [11] підкреслила стратегічну орієнтацію на генерацію та аналіз інформації з порівнянням діяльності конкурентів. К. Тіллманн та А. Годдард [14] зосередилися на використанні систем управлінського обліку для підтримки стратегічних рішень. Ю. Ма та М. Тейлз [12] охарактеризували його як сукупність управлінського обліку для прийняття рішень та контролю. Л. Чінквіні та А. Тенуччі [15] описали як набір практик та інструментів зі стратегічною орієнтацією.

Сучасні дослідження представлені працями Дж. Ойра, А. Опуе та М. Алсолмі [16], які комплексно розглянули практики управлінського обліку для розуміння ринку, конкурентів та клієнтів. Е. Дучі [17] запропонував всеохоплююче визначення, що включає орієнтацію на клієнта, конкурентів, внутрішні ресурси та майбутнє, підкреслюючи роль бухгалтера у стратегічному прийнятті рішень.

Питання стратегічного управлінського обліку у вітчизняній науці активно розглядається з початку 2000-х років. П. Атамас [18] акцентує увагу на орієнтації стратегічного управлінського обліку на майбутній розвиток підприємства через оцінку його прибутковості та конкурентоспроможності. В. Гринь [20] вказує на значення формування інформаційної бази, що враховує як внутрішні, так і зовнішні фактори, для досягнення конкурентних переваг.

В. Семанюк [24] розглядає стратегічний управлінський облік як підсистему обліку, функцію стратегічного управління, яка забезпечує менеджерів інформацією про внутрішнє середовище діяльності підприємства для прийняття стратегічних рішень. О. Мошковська [23] досліджує роль стратегічного управлінського обліку у забезпеченні функцій стратегічного управління, особливо аналізу і прогнозування розвитку підприємства за умов динамічного зовнішнього середовища. Н. Єршова [21] акцентує на системності стратегічного управлінського обліку, що включає аналітичні інструменти для контролю та планування.

О. Бруханський [19] розглядає стратегічний управлінський облік як систему ідентифікації, збору, обробки та представлення інформації у вигляді стратегічної управлінської звітності про ресурси, затрати і результати діяльності підприємства в певному бізнес-середовищі. А. Костякова [22] підкреслює інтегративний характер цього виду обліку, орієнтованого на підтримку прийняття ефективних стратегічних рішень.

Таким чином, традиційне розуміння управлінського обліку як суто технічної функції збору та обробки фінансової інформації втрачає актуальність у сучасному бізнес-середовищі. Ще десятиліття тому облікові відділи витрачали переважну

частину часу на рутинні операції – введення даних, звірку документів, складання типових звітів, проте автоматизація більшості цих процесів звільнила ресурси для аналітичної роботи. Водночас, це спричинило іншу проблему, коли управлінці отримали доступ до величезних масивів інформації, не завжди знаючи, як її ефективно використовувати для стратегічного планування.

У контексті цифровізації економіки стратегічний управлінський облік набуває особливого значення, оскільки виконує низку критично важливих функцій, що виходять за рамки класичного обліково-аналітичного забезпечення. Зокрема це:

1. Інформаційно-аналітична функція, що трансформується від ретроспективного аналізу до прогностичної аналітики, яка дає змогу ідентифікувати потенційні ризики та можливості на основі великих масивів даних. Сучасні системи управлінського обліку не обмежуються фіксацією минулих подій, а використовують машинне навчання та аналіз великих даних для виявлення трендів і патернів, які можуть сигналізувати про майбутні виклики чи можливості.

2. Координаційна функція, що набуває нового змісту через забезпечення узгодженості стратегічних цілей різних підрозділів організації на основі єдиного інформаційного простору. Цифрові платформи дозволяють створити інтегровану систему управлінської інформації, де всі підрозділи мають доступ до актуальних даних та можуть координувати свої дії для досягнення спільних стратегічних цілей.

3. Контрольно-моніторингова функція, яка реалізується у режимі реального часу, дозволяючи оперативно виявляти відхилення від запланованих показників і коригувати стратегічні ініціативи. Замість періодичних звітів, які репрезентують застарілу інформацію, організації отримують можливість безперервного моніторингу ключових показників ефективності та швидкого реагування на зміни.

4. Прогностично-моделююча функція стратегічного управлінського обліку набуває особливої ваги. Цифрові технології уможливають побудову складних симуляційних моделей, які враховують множину змінних та їхні взаємозв'язки. Це дає можливість керівництву оцінювати потенційні наслідки альтернативних стратегічних рішень ще до їх впровадження, суттєво знижуючи ризики невдалих інвестицій і помилкових управлінських дій. Сценарне планування, аналіз чутливості, симуляції методом Monte Carlo нині є стандартними інструментами сучасного стратегічного управлінського обліку.

5. Комунікаційна функція управлінського обліку також зазнає трансформації. Він стає інструментом забезпечення прозорості та підзвітності на всіх організаційних рівнях, сприя-

ючи формуванню культури даних-орієнтованого менеджменту. Візуалізація даних, інтерактивні дашборди, автоматизовані звіти роблять складну фінансову та операційну інформацію доступною для різних груп стейкхолдерів. Керівники різних рівнів отримують можливість швидко орієнтуватися у великих масивах інформації завдяки інтуїтивним графічним інтерфейсам.

Стратегічна важливість управлінського обліку в епоху цифровізації визначається його здатністю генерувати конкурентні переваги через інформаційну асиметрію та креативну аналітику. Організації, які ефективно використовують аналітичний потенціал своїх облікових систем, отримують можливість швидше реагувати на ринкові зміни, точніше прогнозувати попит, оптимізувати витрати та ідентифікувати нові джерела вартості [25]. Це перетворює управлінський облік на стратегічний актив підприємства, а не просто допоміжну функцію.

Цифрові технології фундаментально змінюють характеристики обліку. Традиційна парадигма періодичної звітності, коли місячні, квартальні або річні звіти репрезентували ретроспективну картину діяльності, поступається концепції безперервного моніторингу та аналізу. Це вимагає розроблення динамічних облікових моделей, які оновлюються в режимі реального часу та забезпечують менеджмент актуальною інформацією для оперативного стратегічного реагування. Управлінський облік еволюціонує від функції історичного документування до інструменту активного формування майбутнього організації через прогнозування, моделювання альтернативних сценаріїв та стратегічне планування.

У сучасних умовах особливого значення набуває інтеграція різних джерел даних. Сучасний стратегічний управлінський облік має виходити за межі традиційних фінансових показників, формуючи багатовимірну систему оцінювання результативності організації. Компанії функціонують у середовищі, де нематеріальні активи – репутація бренду, лояльність клієнтів, інноваційний потенціал, інтелектуальний капітал – часто визначають конкурентні переваги більшою мірою, ніж матеріальні активи. Відповідно, облікові системи мають не просто фіксувати грошові потоки, а здійснювати комплексний моніторинг якісних параметрів діяльності підприємства.

Фінансова інформація має поєднуватися з операційними показниками, даними про ринкові тренди, поведінку споживачів, ефективність маркетингових кампаній. Така комплексна аналітика дає змогу бачити взаємозв'язки, які раніше залишалися прихованими. Наприклад, зв'язок між інвестиціями в навчання персоналу та зростанням продуктивності чи вплив якості обслуговування на повторні покупки. Системи класу Business

Intelligence та Advanced Analytics дозволяють виявляти такі кореляції та будувати прогностичні моделі, які інформують стратегічні рішення.

Крім того, роль фахівця зі стратегічного управлінського обліку зазнає радикальної трансформації в умовах цифровізації. Сучасний спеціаліст має володіти міждисциплінарною компетентністю, що поєднує технічні навички обліку, розуміння бізнес-процесів, аналітичне мислення та комунікативні здібності. Від облікового працівника очікується не лише технічна досконалість у веденні обліку, а здатність інтерпретувати дані в контексті стратегічних цілей організації, виявляти причинно-наслідкові зв'язки між різними показниками і транслювати складну аналітичну інформацію зрозумілою мовою для прийняття управлінських рішень.

Фактично, професійна роль еволюціонує від виконавця рутинних облікових операцій до стратегічного бізнес-партнера вищого керівництва, який активно долучається до формування корпоративної стратегії та оцінювання її реалізації. Сучасний фахівець зі стратегічного управлінського обліку має розуміти галузеву специфіку, конкурентне середовище, технологічні тренди, вміти інтегрувати цю інформацію з фінансовими даними для формування цілісної картини стратегічного позиціонування організації.

Варто зауважити, що успіх цифрової трансформації управлінського обліку залежить не стільки від технологій, скільки від організаційної культури. Потрібна зміна мислення на всіх рівнях організації – від визнання цінності даних-орієнтованого підходу до готовності експериментувати та навчатися на основі аналітичних даних та сучасних інформаційних технологій.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Проведене дослідження дозволяє сформулювати наступні висновки:

1) стратегічний управлінський облік у сучасних умовах трансформується з технічної функції фіксації операцій в інструмент стратегічного управління, що забезпечує конкурентні переваги через прогностичну аналітику, інтеграцію різноманітних джерел даних та моделювання альтернативних сценаріїв розвитку.

2) цифровізація економіки фундаментально змінює функціональне навантаження стратегічного управлінського обліку, розширюючи його від ретроспективного аналізу до прогностичної аналітики, від періодичної звітності до безперервного моніторингу, від фінансових показників до багатовимірних систем оцінювання організаційної ефективності.

3) роль фахівця зі стратегічного управлінського обліку еволюціонує до стратегічного бізнес-партнера, який володіє міждисциплінарною

компетентністю і активно долучається до формування корпоративної стратегії.

4) успіх впровадження сучасних систем стратегічного управлінського обліку залежить не лише від технологічної оснащеності, але й від організаційної культури, готовності керівництва застосовувати аналітику для прийняття рішень та здатності організації адаптуватися до нових підходів управління.

Подальші дослідження мають зосередитися на розробці конкретних методик інтеграції сучасних інформаційних технологій в системи стратегічного управлінського обліку, вивченні впливу організаційної культури на ефективність впровадження цифрових облікових систем, а також на аналізі кращих практик трансформації професійної ролі фахівців зі стратегічного управлінського обліку в епоху цифровізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Langfield-Smith K., & Parker L. Strategic management accounting: How far have we come in 25 years. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*. 2008. Vol. 21 (2). P. 204–228.
2. Simmonds K. Strategic management accounting. *Management Accounting*. 1981. Vol. 59 (4). P. 26–29.
3. Bromwich M. Thoughts on management accounting and strategy. *Accounting Organizations and Society*. 1990. Vol. 15 (1–2). P. 27–46.
4. CIMA. Official terminology. London: CIMA Publishing, 2005.
5. Wilson R.M.S. Strategic management accounting. In Ashton D., Hopper T., Scapens R. (Eds.), *Issues in Management Accounting*. London: Prentice-Hall Europe, 1995. Vol. 2. P. 159–190.
6. Dixon R., Smith D. Strategic management accounting. *Omega*. 1993. Vol. 21(6). P. 605–618.
7. Lord B.R. Strategic management accounting: The emperor's new clothes? *Management Accounting Research*. 1996. Vol. 7. P. 347–366.
8. Hoque Z. *Strategic Management Accounting*. Oxford: Chandos Publishing, 2001.
9. Roslender R., Hart S.J. In search of strategic management accounting: Theoretical and field study perspectives. *Management Accounting Research*. 2003. Vol. 14. P. 255–279.
10. Agasisti T., Arnaboldi M., Azzone G. Strategic management accounting in universities: The Italian experience. *Higher Education*. 2008. Vol. 55. P. 1–15.
11. Langfield-Smith K. Strategic management accounting: How far have we come in 25 years? *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 2008. Vol. 21. P. 204–228.
12. Ma Y., Tayles M. On the emergence of strategic management accounting: An institutional perspective. *Accounting and Business Research*. 2009. Vol. 39. P. 473–495.
13. Noordin R., Zainuddin Y., Fuad, Mail R., Sariman NK. Performance outcomes of strategic management accounting information usage in Malaysia: Insights from electrical and electronics companies. *Procedia Economics and Finance*. 2015. Vol. 31. P. 13–25.
14. Tillmann K., Goddard A. Strategic management accounting and sense-making in a multinational company. *Management Accounting Research*. 2008. Vol. 19. P. 80–102.
15. Cinquini L., Tenucci A. Strategic management accounting and business strategy: A loose coupling? *Journal of Accounting and Organizational Change*. 2010. Vol. 6. P. 228–259.
16. Ojra J., Opute A.P., Alsolmi M.M. Strategic management accounting and performance implications: a literature review and research agenda. *Future Business Journal*. 2021. Vol. 7(1). 64 p.
17. Duçi E. Strategic Management Accounting – Evolution of the concept. 12th International Conference on Modern Research in Management, Economics and Accounting: Paris, France, May 14-16, 2021. P. 8–23.
18. Агамас П.І. Управлінський облік. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 440 с.
19. Бруханський Р. Побудова методики стратегічного управлінського обліку на підприємствах. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 9. С. 27–36.
20. Гринь В.П. Історичні аспекти виникнення стратегічного управлінського обліку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. № 1(48). С. 13–19.
21. Єршова Н.Ю. Концептуальні основи стратегічного управлінського обліку. *Проблеми економіки*. 2017. № 1. С. 195–202.
22. Костякова А.А. Стратегічний управлінський облік: сутність та поняття. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 39(2). С. 99–102.
23. Мошковська О.А. Місце і роль стратегічного управлінського обліку в обліковій практиці вітчизняних підприємств в умовах військових дій. *Галицький економічний вісник*. 2023. Том 84. № 5. С. 39–49.
24. Семанюк В.З. Формування підсистеми стратегічного обліку в умовах ринкових відносин. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2010. Вип. 11(114). С. 59–64.
25. Талах Т., Голячук Н. Цифровізація обліку для забезпечення ефективного розвитку бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-12> (дата звернення: 10.10.2025).
26. Management Accounting in support of the strategic management process. URL: https://www.cimaglobal.com/Documents/Thought_leadership_docs/Management%20and%20financial%20accounting/AcademicResearch-Report-Strategic-Management-Process.pdf (дата звернення: 06.10.2025).

REFERENCES:

1. Langfield-Smith K., Parker L. (2008). Strategic management accounting: How far have we come in 25 years. *Accounting, Auditing and Accountability Journal*, vol. 21 (2), pp. 204–228.
2. Simmonds K. (1981). Strategic management accounting. *Management Accounting*, vol. 59 (4), pp. 26–29.
3. Bromwich M. (1990). Thoughts on management accounting and strategy. *Accounting Organizations and Society*, vol. 15 (1–2), pp. 27–46.
4. CIMA (2005). Official terminology. London: CIMA Publishing.
5. Dixon R., Smith D. (1993). Strategic management accounting. *Omega*, vol. 21 (6), pp. 605–618.
6. Wilson R.M.S. (1995). Strategic management accounting. In Ashton D., Hopper T., Scapens R. (Eds.), *Issues in Management Accounting*, vol. 2. London: Prentice-Hall Europe, pp. 159–190.
7. Lord B.R. (1996). Strategic management accounting: The emperor's new clothes? *Management Accounting Research*, vol. 7, pp. 347–366.
8. Hoque Z. (2001). *Strategic Management Accounting*. Oxford: Chandos Publishing.
9. Roslender R., Hart S.J. (2003). In search of strategic management accounting: Theoretical and field study perspectives. *Management Accounting Research*, vol. 14, pp. 255–279.
10. Agasisti T., Arnaboldi M., Azzone G. (2008). Strategic management accounting in universities: The Italian experience. *Higher Education*, vol. 55, pp. 1–15.
11. Langfield-Smith K. (2008). Strategic management accounting: How far have we come in 25 years? *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, vol. 21, pp. 204–228.
12. Ma Y., Tayles M. (2009). On the emergence of strategic management accounting: An institutional perspective. *Accounting and Business Research*, vol. 39, pp. 473–495.
13. Noordin R., Zainuddin Y., Fuad, Mail R., Sariman NK (2015). Performance outcomes of strategic management accounting information usage in Malaysia: Insights from electrical and electronics companies. *Procedia Economics and Finance*, vol. 31, pp. 13–25.
14. Cinquini L., Tenucci A. (2010). Strategic management accounting and business strategy: A loose coupling? *Journal of Accounting and Organizational Change*, vol. 6, pp. 228–259.
15. Tillmann K., Goddard A. (2008). Strategic management accounting and sense-making in a multinational company. *Management Accounting Research*, vol. 19, pp. 80–102.
16. Ojra J., Opute A.P., Alsolmi M.M. (2021). Strategic management accounting and performance implications: a literature review and research agenda. *Future Business Journal*, vol. 7 (1), 64 p.
17. Duçi E. (2021). Strategic Management Accounting – Evolution of the concept. 12th International Conference on Modern Research in Management, Economics and Accounting (Paris, France, May 14-16, 2021), pp. 8–23.
18. Atamas P. Y. (2006). Upravlinskyi oblik [Management accounting]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 440 p. [in Ukrainian].
19. Brukhanskyi R. (2014) Pobudova metodyky stratehichnoho upravlinskoho obliku na pidpryemstvakh [Building methodology of strategic management accounting at enterprises]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt – Accounting and auditing*, vol. 9, pp. 27–36. [in Ukrainian].
20. Hryn V. P. (2021). Istorychni aspekty vynyknennia stratehichnoho upravlinskoho obliku [Historical aspects of the emergence of strategic management accounting]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, vol. 1(48), pp. 13–19. [in Ukrainian].
21. Yershova N. Yu. (2017). Kontseptualni osnovy stratehichnoho upravlinskoho obliku [Conceptual foundations of strategic management accounting]. *Problemy ekonomiky – Problems of economy*, vol. 1, pp. 195–202. [in Ukrainian].
22. Kostyakova A. A. (2019). Stratehichnyi upravlinskyi oblik: sutnist ta poniattia [Strategic management accounting: essence and concept]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, vol. 39 (2), pp. 99–102. [in Ukrainian].
23. Moshkovska O. A. (2023). Mistse i rol stratehichnoho upravlinskoho obliku v oblikovii praktytsi vitchyznianskykh pidpryemstv v umovakh viiskovykh dii [Place and role of strategic management accounting in accounting practice of domestic enterprises under military operations]. *Halyskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*, vol. 84, no. 5, pp. 39–49. [in Ukrainian].
24. Semaniuk V. Z. (2010). Formuvannia pidsystemy stratehichnoho obliku v umovakh rynkovykh vidnosyn [Formation of strategic accounting subsystem in market conditions]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of market relations in Ukraine*, vol. 11(114), pp. 59–64. [in Ukrainian].
25. Talakh T., Holiachuk N. (2025). Tsyfrovizatsiia obliku dlia zabezpechennia efektyvnoho rozvytku biznesu [Digitalization of accounting to ensure effective business development]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-12> (accessed October 10, 2025). [in Ukrainian].
26. Management Accounting in support of the strategic management process. Available at: https://www.cimaglobal.com/Documents/Thought_leadership_docs/Management%20and%20financial%20accounting/AcademicResearch-Report-Strategic-Management-Process.pdf (accessed October 06, 2025).

Liudmyla Krakoch, Uman National University. The transformation of strategic management accounting in the context of the digitalization of the economy

Annotation. *The purpose of the article is to analyze the evolution of the concept of strategic management accounting, to identify its critical functions in the digital era, and to outline directions for its further development. Methodology of research.* The methods applied include general scientific approaches such as analysis and synthesis for processing academic sources, a systematic approach to conceptualize management accounting as an integrated system of financial and non-financial information, comparative analysis and generalization for formulating conclusions and recommendations. **Findings.** The results demonstrate that strategic management accounting is undergoing a fundamental transformation from a technical function of recording operations into a strategic management tool that provides competitive advantages through predictive analytics, scenario modeling, and integration of diverse data sources. Digital technologies enable a shift from retrospective analysis to forward-looking analytics, from periodic reporting to continuous monitoring, and from reliance on financial indicators to multidimensional performance evaluation systems that incorporate intangible assets such as brand reputation, customer loyalty, and intellectual capital. The role of the management accountant is also evolving: instead of performing routine accounting operations, the professional becomes a strategic business partner of top management, capable of interpreting complex data in the context of corporate strategy, identifying cause-and-effect relationships, and supporting decision-making with clear and accessible insights. **Practical value** of the research lies in its contribution to the modernization of enterprise management systems. The findings can be applied to improve the design of accounting and analytical tools, enhance the efficiency of strategic decision-making, and strengthen organizational competitiveness in a rapidly changing digital environment. By integrating financial and non-financial indicators, adopting advanced analytics, and fostering a data-driven organizational culture, enterprises can achieve sustainable development and long-term strategic positioning. The study emphasizes that successful digital transformation of management accounting depends not only on technological innovations but also on organizational readiness, interdisciplinary competencies of specialists, and the ability to balance internal and external information flows.

Keywords: *strategic management accounting, digitalization, predictive analytics, competitiveness, management, organizational transformation.*

Стаття надійшла: 06.01.2026

Стаття прийнята: 20.01.2026

Стаття опублікована: 30.01.2026